

MAGYAR KURI R

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Május' 17-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Sachsen - Coburgi Leopold Princz, Aprilis' 29-dik napján délután tartotta a' maga Londonba való első, községes pompával való, bémenetelét. Az ő Hertzegségénél Udvari Gavalléri hivatalban levő Lord Murray James, és Chester Robert Adjutáns Ceremoniamester, Schmalderri-Greenben, a' Nagy Britanniai Museum' Felvigyázójának Banks Jósefnek falusi kastélyában a' Windsor felé menő úton, fölöstökömmel fogadták ő Hertzegségét. Innen 2 órakor a' Princz Régenstől eleibe küldetett drága hintóba béülvén, a' Princznek igen Gazdagon felhámoztatott 6 barnalovaival, egyenesen behajtatott Londonba, az úgy nevezett Saint Jamesi, Clarence-House nevű Királyi kastélyba. Ide 4 órakor érkezett meg az öszszegyülekezett végtelen sokságú népnek hurrah! kiáltásai között. Megérkezése felől azonnal Udvari pompával hírt tett Lord Murray Jósef a' Régens Princznél, a' Királynénál, a' Királyné' leányainál, 's a' Yorki Hertzegnél, a' kik minnyájan szerentséltető Követeket küldöttek hozzá. Az után ebédhez ült a' nevezett kastélyban sok hivatalos fő személyekkel. — A' Királyné, Ersébet és Mária leányaival egyetemben, valamint szintén a' Korona örökös Károlina Hertzegszöny is, ez nap jöttek vala bé Londonba.

Az utolsó az attyához a' Régens Princzhez a' Carlton-House nevű kastélyba szállott bé. — Az egész Királyi familia bégyült ugyan ez nap Londonba, a' Május' 2-dik napján tartatandó lakodalomra, a' melly napon a' Parlamentom' házai sem nyitattak meg.

Ugyantsak ez nap (April. 29-dikén) a' Londoni Polgármester, az alatta lévő 16 Biráktól 's egyéb tanátsbéli személyektől kísértetvén, a' Princz Régenshez ment, 's két alázatos leveleket adott által ő Királyi Hertzegségének, mellyeket az alatt készített a' Londoni belső városi polgárság, a' meg ő Királyi Hertzegsége, hosszas betegeskése miatt nem volt Londonban. Egygyikben ezen levelek közzül, a' békességnek helyreálltatásáért való köszönetét tette meg a' polgárság; a' másikkban pedig azon való bánkodását terjesztette a' Princz' eleibe, hogy Frantzia országnak déli részeiben a' tudva lévő veszekedések, a' Romai Catholikusok és Protestansok között, történtek. A' Régens Princz erre az utolsó környúlállásra nézve, következő kifejezésekkel felelt: —

„Azon jó gondolkodás' módja által, mellyel az ő Nagy Britanniai Felsőge' alattvalói, a' vallásbéli türedelemnek betses voltára és fontosságára nézve bírnak, szükségképpen szánakozásnak és felelemnek kell ő benne felgerjesztetni, ha azt látják, hogy

erre a' türelemre más nemzeteknél nem oly pontosan figyelmeznak, mint nálunk. Ezen érzékenységben én is mindenkor osztozok ö vélek, valamikor csak igaz okok kívánnák; 's a' midőn mostanában azon történetek is, mellyek néktek okot szolgáltatottak arra, hogy ezen irástokat hozzám intézzétek, nékem nagy szomorúságot okoznak, ugyan ekkor nagy meggyűjtattatásomra szolgál az, hogy a' Frantzia ország' déli részsein előfordult kedvetlen történeteket tetyességgel nem lehet a' Frantzia országlószék' arra való hajlandóságának tulajdonítani, hogy ő, a' vallásbéli szabadságot a' néki ígért oltalomtól meg akarná fosztani.

A' Ministeriális emberek 's ezeknek hűséges pártfogói, így szollanak az ellenkező írók, kiknek jövedelme eddig bősséggel kijárt (kik a' köz nép' nyelven underlingeknek nevezetnek) nagy zűrzavarban vagynak. A' népnek nagyobb része, a' melly bizonyos tekintetben még nagyobb fontossággal bír, mint az a' többség, melly a' minap a' jövedelemtől való taksafizetést vissza vetette, nagyon kemény hangon beszéll a' maga már rész szerént készen, rész szerént még készülöben lévő kéréseiben, 's azokban a' közönséges újságlevelekben is, a' mellyeket nem Croker úr kormányoz, a' felől, hogy a' következő költségeket 's minden tisztviselői karoknál lévő személyeknek fizetéseiket lejjebb kell szállítani. Még soha sem volt Angliában annyi szánvetőmester (az elintéző részen lévőket érti), mint most van; mivelhogy a' (hadakozásra nézve) fel emelt egyéb taksákat sem akarnák már most, minekutánna a' jövedelemtől való taksa eltöröltött, tovább fizetni. Mindent a' szoros gazdálkodás által kívánnának kipótolni. —

Nagy kívánsággal várják ezek a' finantziái új laistromot, hogy láthassák, mi módon fogják a' Ministerek azt a' nagy fogyatkozást kipótolni, mellyet azon, a' jövede-

lemtől való (6 millió font Sterlingekből, vagy 66 millió forintokból álló) taksának eltöröltése okozott. Azt beszélik, hogy az idegen országokon útazó Anglusokra vettette lévő 's az idegen országokra szolló váltó czéduláktól, 's egyéb credit-levellektől fizetendő stempel taksák is, nagyon fel fognak emelteni. Hasonló mértékben fog nevedezni az eladó muzikai szerszámoknak taksájais. Egy Fortpianóért vagy Flügelért, p. o. két Guinét (20 Fontintot), egy árkus kótáért 3 Pencet (oda való garast) kell fizetni. Csak ebből 300,000 font Sterlingnek (3,300,000 forintnak) kell béjőni. Azoknak azonközben, kik a' nagy taksákért lármáznak, mind csak a' költség tárgyainak kevesítése forog a' nyelveken; kivált az álló katonaság 's a' véghetetlen Generáltstákokért zúgolódnak igen nagyon. Már 132 Generálisok, Obersterek, és Generaladjutánsok állanak az elbocsátandó laistromában. Királyi Hertzeg Feldmarschal York, az Anglus seregek' legfőbb Generálissa, hosszas tanácskozásokat tartott a' Ministerekkel. A' száladtól fizetett és valami 22 millió forintra telt taksának eltöröltetése által okoztatott fogyatkozás is (melly hasonlóképpen a' hadakozásra nézve hozattatott volt né) egyéb módon való kipótoltatást kíván.

Némelyek a' Londoni újságlevelek közzül, igen neyetséges híreket 's szétlen képtelenségeket adtak ki a' magok Párisi levelezőiknek sűgallásaikra, arról, hogy az Orosz birodalom, 's Pruszszia, és Belgium között, valamelly Hármasszövetség állittatott volna fel; hogy Hertzeg Wellington is azon útját, mellyet mostanában Párisból Hágába a' Belgák' Királyához tett ezen Szövetségre nézve tette volna; hogy az Orosz Császár azon Orosz seregeknek vezérlését, mellyek a' több Szövetséges seregekkel egyetemben Frantzia országnak szélső departamentjeit elfoglalva tartják, Hertzeg Wellingtontól elvenné és az Orániai Princznek adná, 's több e'félék.

— A' Ministeriális Kurir ellenben azt mondja, hogy mind ezek a' bírek tsupa gyáva-ságok; egygyiknek siuts semmi-fundamen-toma; mind ezeknek Párisban van a' ko-holó műhelyek; ott koholják a' békétele-neknek ezen utolsó segedelmeiket, a' ha-zug bíreket; minthogy nem látnak egyéb útát módot a' státusok' tsendességének meg zavarására, azért iparkodnak legalább új hadakozásnak támodása eránt való félelmet gerjeszteni. Pedig Frantzia országnak ál-lapotja naponként jobbúl. A' Király, az ő magaviseletének tsendes de ingadozó-nél-kül való méltósága által, egész bizodalom-ra érdemessé teszi magát. A' mi Hertzeg Wellingtonnak a' Szövetséges serege-ken való fő vezérségét illeti, ez néki a' Hatalmasságoknak közönséges Aktája által adatott — tehát nevetséges dolog tsak beszélni is arról, hogy tölle elvétettene, 's a' többi.“

Frantzia Ország.

Abbé Pradt, a' Bonaparte' ide-jebéli Mecheini Érsek, Párist oda hagyván elútazott hazájába, Auvergne tartományába. [A' Brüsseli újságok pe-dig azt erőssítik, hogy nem önként ment-el Párisból, hanem elküldötték onnét, 's egy könyvét, melly az ő legújabb műn-kája volt, elnyomta a' politzia. Ezen műn-kájának a' revoluziósi időbéli Emigransok 's a' mostaniak tették a' tárgyát, öszszehason-littatva.

A' békételenkedők a' felső Garu-na' departamentjében négy helyen gyuj-tották meg a' Baucounei Királyi erdő-ket, de nem tehettek nagy kárt. Más go-noszok jobban elérték hasonló czéljokat. Ezek 40 hold Királyi erdőt égettek fel Lectoure mellett.

Az úgy nevezett Északi departa-mentben is sok nyúghatatlanságot okoznak a' gyujtogatók, kiváltképpen a' falusi lako-soknak. Ez a' gyalázatos gonoszság is a' békételeknek és partoskodóknak tulaj-

donítottatik. Kemény parantzolatok adattat-tak ki a' bűnösöknek félkerestetésekre; 's gyanura már sokak elfogattattak.

A' Párisi újságok között némelyek környülállásos előadást tettek közönséges-sé azon principiumok ellen, a' mellyekre nézve Drouot és Cambroue Generá-lisokat az ítélőszék bünteleneknek lenni találta 's a' vád alól feloldozta. Hamis, tá-madásra ingerlő, 's egészszen a' közönséges gondolkodás' módjának megtántorítására czélzó tudománynak nevezetnek ezen elő-adásban az említett principiumok.

A' megvizsgáló ítélőszék azonközben Párisban a' folyó hónap' 4. dik napján ösz-szegyülekezvén, azon okokat, mellyekre nézve a' Királyi Prokurátor a' Generális-Cambroue a' kimondított feloldozó ité-letet, apellálta vala, megvizsgálta. Ez a' Meg-vizsgáló ítélőszék öt Birákból állott. Elő-űtője volt Báró Conchy. Három a' Bi-rák között vissza vetette, és tsak kettő hagyta helybe a' Királyi Prokurátor apel-lálását. A' tanátskozás tsak egy órát tar-tott. Rendeles tétetett, hogy az alsó ité-lőszék' itelete haladék nélkül végre hajtat-tassék, és Cambroue elbocsátassék.

A' három Anglusok' ügyében egy le-vél is fordúlt elő és lett közönséges-sé, a' melly, mint már említettük, elfogattat-ván, egészszen kinyilatkoztatta, hogy mi-képpen intéztek-el 's hajtották is végre Wil-son Bruce, és Hutschinson a' Lavalette' elszóktetését. Ezt Wilson akarta Londonba küldeni a' barátjához. Minthogy ez is kijött az újságokban, tehát mi is ide-teszszük: —

„Meghatároztuk vala, így ír Wilson, hogy Lavalettét Anglus Generálisí for-maruhába öltöztessük, és hogy én-ötet, ha-sonló ruhába öltözködvé, egy Angluskab-rioletben (kocsiban), a' Párisi sorompós kapun kikerjünk; hogy La-Chapellében friss lovak várjanak bennünket, 's onnét ezekkel Compiègne felé folytassuk

útunkat; és hogy itt Litscher, az éni szekeremmel várjon meg bennünket. A' Követünktől Stúártól, könnyen kaptam, betsületemre passust, a' mellyet Gen. Wallis és Oberster Losnek nevekre kértem. Litscher, előre elment a' Losnak passusával, 's hogy semmi gyanut ne gerjeszsen, szobát fogadott Compiegneben a' későbbre megérkezendő Oberster Losnek számára. Helder nevű vendégfogadóban. Bruce azoközben szerentsénkre megtudta, hogy Anglus Generális Brisbane a' Brigadájával Compiegneben van kvártelyban, és hogy ennek Adjutánsa más nap (Januárius' 7-dik napján) Párisból Compiegne felé fogja útját venni, az említett Generális' lovaival és bagázsijával. Ezen Adjutánsához menvén megbeszéltük néki, hogymi is Compiegne felé akarunk menni, 's még egy ember is útozik veállunk, a' ki nem akarja, hogy reá esmérjenek: tehát mi szeretnének minnyájan velle (az Adjutánsal) egygyütt útozni Compiegnéig, 's ott csak vagy két órát mulatván, onnét azután útunkat tovább folytatni. Az Adjutáns azt felelte, hogy egészen reánk bizza magát, és ha szintén néki a' tisztségen kívül semmi egyéb vagyoná nints is, tsakugyan legkisebb magavonogatása nélkül reá áll kivánságunkra, annyival is inkább, mint hogy azt mondtuk néki, hogy minket nagyon illet ez a' dolog. Megvallom, hogy nekem felettébb való kedvetlenséget okozott az, hogy ezt a' minden gyanakodás nélkül magát reánk bizó embert veszedelmes munkára vettük, de hijába, mert nagyon szorgató környülállások között voltunk; 's nem volt időnk a' hosszús tanakodásra: 's más felől az a' reménség is biztatott, hogy idővel módom lehetne ezen emberhez való háládatosságomnak megmútatására. —

„Hutschinson mértéket vett volt; Lavalette nek, 's mintha a' maga Regemenije' Kvártélymestere számára egy fel-

ső-kaputot, mejre valót és hosszú nadrágot akart volna tsnáltatni, oda adta egy szabónak a' mértéket. A' szabó azt megnevéven azt felelte, hogy ez a' mérték valamely nagy ember' számára való, és nem is szabómester vette azt. Ez a' megjegyzés engem' úgy megijesztett, hogy haladék nélkül vissza küldöttem Hutschinsont a' szabóhoz, hogy mondja-meg néki, hogy a' Regement' Kvártélymestere nem maradhat szombaton estvig Párisban: hanem ő csak tsinálja-meg a' ruhát, 's pakolja-bé jól, mert utánna fogjuk küldeni. —

Hutschinson-és Litscher egyéb előrelvő vigyázásbéli intézeteket is jól megtettek. Egyebek között Jan. 6-dikán a' Párisi sorompoknál néhányszor ki 's bé lovagoltak, hogy lássák mitsoda vigyázás van ott. Mind ezektán meghatároztuk végzetre, hogy Lavalette vasárnap (Jan. 7-dikén) estvél tizedfél órakor a' Hutschinson szállására menvén, legyen ott reggeli nyolcszadfél óráig, midőn én ott a' Bruce kabrioletjében megjelenek az inasommal, a' ki engem' lóháton fog kísérni, mint ha csak mustranézésre akarnánk kimenni; a' ló pedig arra való lett volna, hogy ha valami reméntelen történet találna énni bennünket, Lavalette arra felkaphasson 's ha lehet útát veszthessen. A' meghatározott órán (7 dikben tizedfél órakor), én, Bruce, 's egy Ellistes nevű más Anglus tiszt, Hutschinsonnál megjelentünk, úgy, mintha csak egy pohár puntsra mentünk volna hozzá. A' mi öszszegyülekezésünknek fontosabb tárgya Lavalette is megjelent nem sokára. Meglehetősen fel volt öltöztetve, mint Anglus tiszt, hogy reá ne esmérjenek. Egy barátja, kivel oda jött, nem jött-bé hozzánk a' szobába, tsak az ajtó előtt adott által Hutschinsonnak egy pár pisztolyt a' Lavalette számára. Lavalette nagy felindulásban volt mikor hozzánk bélépett, de mi nem engedték-meg néki, hogy sokat háláldok-

jék: hanem ötlet Hutschinsonnal hagyván, én és Ellistes, eljöttünk onnét. Bruce is ott bált. Más nap reggeli nyolctadfél órakor megjelentem a' Kabriólettel a' Hutschinson' ajtaja előtt, 's nem telt benne öt minuta, hogy már a' Clichy nevű kapú felé közelítettünk. Tsak hamar egy Anglus tiszt jött szembe véllünk, a' ki nem kevésbé láttatott tsudálkozni, hogy egy esmeretlen Anglus tisztet szemlél véllém a' kotsiban. Tudakozódot is felőlle az utánnunk lovagoló inasomtól, de ez nem felelt néki semmi igazat. A' sorompónál tsendesesen bajtottam ki; a' politiziai katonák nagy szemeket vetettek reánk; hanem Lavalette, mikor présentáltak néki mint Generálisnak, úgy eltudta titkólni kalapja' megemelőtésközken az ábrázatját, hogy senki semmit észre nem vett. Hátunk megé hagyván a' sorompókat, Lavalette olyan nyomintást tett a' térdjével az én térdemen, mint egy olyan ember, a' ki valami titkos örömet akar a' másiknak tudtára adni; akkor pedig, mikor már a' strázsáktól jó messze voltunk, oly tüzesen sugárlott az ábrázatja, mint ha az Ilyés' szekeriben ült volna. Az ország' útján sokféle embereket találtunk elől, hanem, mikor postaszekér jött szembe, én ilyenkor mindenütt fennhangon beszéllettem Anglus nyelven, 's azt is egész nyílvensággal eszembe vettem, hogy a' kalapomon lévő nagy fejer tollbokréta az utasok' figyelmetességét egyedül magára vonta. A' Postamesterek és postakotsisok, a' Lavalette' igen szembetűnő ábrázatvonásait olyan jól esmerik, hogy ezeltől leginkább kellett néki őrizkedni. Négy lovas politiziai katonák, a' kik La-Chapellében, az alatt, míg lovakat változtattunk, igen gyakran kémlélődtek a' kotsink körül, igen nagyon reánk ijesztettek kevés ideig: hanem Hutschinson, kitől tudakozódni is kezdetek vála, jól feltalálta magát, azt felelvén nékik, hogy kvártélytsinálni me-

gyünk egy Anglus oształy' számára. Nem soká ismét ilyen lovas politiziai strázsák mellett kellett elmennünk, a' kiknél a' Lavalette' személyének leirattatása is meg volt nyomtatásban, minthogy meg is kell azt itt jegyezmem, hogy ebben az időben Frantzia országban alig volt talám egy ember, a' kinél ez a' leírás meg nem lett volna. Mikor Compiegnéhez közelítettünk azt vettem eszembe, hogy a' parókája alól Lavalette'nek lenyúlnak néhány ősz hajai: tehát egyszerre kaptam az ollómat, 's parokássá lettem; elvagdaltam a' hajszálakat, a' mellyeknek nem kellett kilátszani. Mikor a' Compiegnéi kapu bémentünk, már előnkbe jött vála a' Kapitány Foganelle' rendeléséből egy altiszt, a' ki minket a' városnak egy távol lévő részére vezetett, a' hol tsendes szállásunk volt. Mikor a' kotsiból kiszállottunk, tsak az Anglus katonák láttak, a' kik szolgálatunkra rendeltetve voltak. Foganelle vatsorát tett előnkbe addig, míg Litscher az én szekeremmel megérkezett. Mikor ő kijött Párisból, utánna is La-Chapelléig oládkodtak a' politiziai lovas katonák. Én a' szekerem' lámpásait meggyújtattam azért, hogy bátrabban mehessünk, 's azt is mütássuk, hogy nem félünk; aztuán elbútszván barátunktól útnak indúltunk, oly feltétellel, hogy ha szükség talál reá lenni, magunkat oltalmazni is készek leszünk. A' hol a' postállásokon lovakat változtattunk, mindenütt szoroson tudakozták, hogy mi járáshéli emberek légyünk; Oberster Losnek (Lavalette) azonközben magát a' szekér' szegletébe jól bényomtván, én pedig a' menyiben lehetett mindenkor úgy fordúlván, hogy a' szekérbe bénézők őtet ne igen láthassák, a' kérdezősködőket ezen felellettel igazítottam el tőlünk: Anglus szekér, Anglus Generális — a' melly szók, a' szolgám sem felelvén senkinek egyebet, mindenütt jó szolgálatot tettek. Így jutot

tunk Cambrey városáig minden akadály nélkül; tsak itt kellett három órát nagy kedvetlenséggel várokozunk nem egyéb okból, hanem hogy a' strázsa nem akarta felköltetni a' kapúnyitót, melly itt egy oly veszedelmes szokás, hogy e' miatt még az Országlószék' stafétái is sok hátramaradást szenvednek gyakran. Valenciennében háromszor vonattatunk kérdőre, 's még a' Kommandánsböz is elvitték a' passusunkat. Nem messze ezen vártol, még egyszer megállítottunk 's kemény kérdőre vonattatunk, de ez utolsó is volt. Más nap' ebédre nyugodalmasan Monsba érkezünk; a' Lavalette' tovább való útőzsisát elüteztük; én az ő útjának könnyelbítettése végett, ideamoda sok ajánló leveleket írtam: végezetre Maubeuge és Soisson városaikön által Párisba vissza útőztam, és ide, minekutánna az egész expeditzióban 60. órát töltöttem, szerentsé- sen vissza érkeztem."

A' Gróf Bellegarde Austriai Feldmarschal, és Hertzeg Eszterházy Pál hitveseik, a' kik Párisban vagynak, Május' 2-dikán a' Királynak udvarlására mentek.

Generális Vandamme, a' ki ez ideig Gentben tartózkodott, de a' hol Május' 15-ikénél tovább nem maradhat, Amerikába fog menni. — Közönséges levelekben olvassuk, hogy Savary és Lemand Generálisok is, a' kik Bonapartétól elválosztatván az olta Malta szigeten, mint foglyok, egy várban tartattak, engedelmet kaptak volna, hogy Amerikába mehessenek.

Most már a' Három-szinü Pujanevű újságnak nyomtatói, írói, és előadói

is ítélőszék előtt állanak, kiknek neveik ezek: Dusey, Erokurátor; Babeuf Robert, Könyvnyomtató; Bouquet, Könyvnyomtató Troyes városában; Baupré Lőrincz, Könyváros; Zenovitz Constantini, a' ki Lengyel Grófnak és Oesternekadja-ki magát. E' kik mind az ötön azzal vádoltatnak, hogy ezen rettenetes és rút irás' első részének készítésében, nyomtatásában, 's eladattatásában részesek voltak, 's már a' második részt is nyomtatás alá adták vala, de a' melly szerentére megtaláltatván, még kéz írásban elvéteztet. A' gonoszok ezen írásnak mind két részeiben, a' fennálló Országlószéknek 's az Országló familiai következés' rendjének feifordittatására ingerlő, egyenes és mellesleg való negatásokat akartak kiadni. —

B e l g i u m.

A' Király törvényes üldöztetés alá vétettetni parantsolta a' Lüttichi fő ítélőszéknél lévő Királyi Prokurátor által kétott kijövő újságoknak kiadóit, mellyek közül egyiknek neve Mercure des Pays Bas, a' másiknak Mercure Surveillant. Az indítóok, mellyért üldöztetés alá vétettek, az, hogy két czikkelyközönségesé tettek, mellyek közül az egyiknek: *La Sainte Alliance*, a' másiknak *Consideration politique*, volt a' czimírása. Azoknak üldöztetéssek eránt is hasonló parantsolatot adott-ki a' Király, a' kik irták ezen czikkelyeket. — Átaljában ennekutánna, ugyan ezen rendelés szerent, mind azok üldöztetni fognak, az ország' törvényeivel megegyezőleg, a' kik a' Belgiummal barátságban lévő Hatalmasságok ellen efféle megbántó irásokat adnak-ki.

Május' 15-ik napján adtak Szász forint Huszaspénzért 352 2/3 forintot Váltótulában.